

บทที่ 3

กรอบแนวคิดและวิธีการศึกษา

การศึกษารูปแบบการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาอยุธยาโบราณเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของกิจการเครื่องปั้นดินเผาอยุธยาโบราณ ประกอบด้วยปัจจัยด้านการตลาด การผลิต การเงินและการธนาคาร แบ่งขั้นตอนการศึกษาตามลำดับดังนี้ คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

การศึกษารูปแบบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาอยุธยาโบราณ ในเขตพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งปัจจุบันถูกเรียกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ได้ทำการแบ่งการปกครองออกเป็นหมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 7 หมู่บ้าน ได้แก่

- หมู่ที่ 1 บ้านลัดเกร็ด
- หมู่ที่ 2 บ้านศาลากุลนอก
- หมู่ที่ 3 บ้านศาลากุลใน
- หมู่ที่ 4 บ้านคลองสระน้ำอ้อย
- หมู่ที่ 5 บ้านท่าน้ำ
- หมู่ที่ 6 บ้านเสาธงทอง
- หมู่ที่ 7 บ้านโอง่าง

การศึกษครั้งนี้ ทำการสำรวจข้อมูลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกับกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ต.เกาะเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ที่ยังคงดำเนินกิจการผลิตเครื่องปั้นดินเผาอยู่ในปัจจุบัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาในครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยคัดเลือกจากวิสาหกิจเครื่องปั้นดินเผาที่เปิดดำเนินงานและมีที่ตั้งโรงงานอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด และมีความยินดีที่จะให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย จำนวนทั้งสิ้น 5 ราย โดยผู้ให้ข้อมูลดำรงสถานะเป็นเจ้าของกิจการ เนื่องจากสามารถให้ข้อมูลการดำเนินงานด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการผลิต การตลาด การเงิน และการจัดการ ได้โดยตรง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการดำเนินงานของกิจการเครื่องปั้นดินเผา ได้แก่ ปัจจัยด้านการผลิต การตลาด การเงินและการจัดการ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินงาน โครงสร้างของแบบสอบถามประกอบด้วย 5 ส่วนดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลลักษณะการดำเนินงาน ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางการบริหารจัดการ และระยะเวลาในการดำเนินงานจนถึงปัจจุบัน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายปิดให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวข้องกับกิจการ ประกอบด้วย จำนวนพนักงาน แหล่งที่มาของเงินทุน ตราสัญลักษณ์หรือยี่ห้อของสินค้า เว็บไซต์ของกิจการ และการรับรองผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานต่างๆ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินกิจการเครื่องปั้นดินเผา ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการตลาด การผลิต การเงินและการจัดการ ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแสดงความคิดเห็นต่อปัจจัยการดำเนินงานด้านต่างๆ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานและอุปสรรคด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน ได้แก่ ด้านการตลาด การผลิต การเงิน และด้านการจัดการ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อระดับความรุนแรงของปัญหาด้านต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น แบ่งออกเป็น 5 ระดับเช่นกัน

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมถึงสิ่งที่ประสบความสำเร็จและอุปสรรคด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ รายละเอียดของการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามโดยตรงจากผู้ผลิตซึ่งเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนของกิจการเครื่องปั้นดินเผา ประกอบด้วยเนื้อหาในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ ดังนี้คือ

1. ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกิจการเครื่องปั้นดินเผา เพื่อศึกษาถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางการบริหารจัดการ ระยะเวลาในการดำเนินงาน จำนวนพนักงาน ตราสัญลักษณ์หรือยี่ห้อของผลิตภัณฑ์ การจัดทำเว็บไซต์ของกิจการ แหล่งที่มาของเงินทุน และการรับรองผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานต่างๆ ที่ให้การรับรอง

2. ข้อมูลด้านการดำเนินงาน ศึกษาถึงปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีผลต่อการดำเนินงานของกิจการ ได้แก่ ปัจจัยด้านการตลาด การผลิต การเงิน และด้านการจัดการ โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

ด้านการตลาด ศึกษาถึงจำนวนลูกค้ารายเก่าและลูกค้ารายใหม่ จำนวนคู่แข่ง คุณภาพและราคาสินค้า ความสามารถในการกำหนดราคาและการจัดเก็บรายได้ การโฆษณาและช่องทางการจำหน่าย รวมถึงจำนวนพนักงานที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ

ด้านการผลิต ศึกษาถึงความเพียงพอและคุณภาพของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต คุณภาพของสินค้าที่ผลิตได้ ของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต เครื่องมือ เครื่องจักร และเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต และความชำนาญในการผลิตของพนักงาน

ด้านการเงิน ศึกษาถึงระบบการจัดทำบัญชีของกิจการ เงินทุนหมุนเวียนของกิจการ จำนวนหนี้สูญ ความสามารถในการหาแหล่งเงินทุนและการกู้ยืม และการได้รับเครดิตจากผู้ขายวัตถุดิบ

ด้านการจัดการ ศึกษาถึง จำนวนพนักงานที่เพียงพอและเหมาะสมในการผลิต ความสามารถในการรักษาแรงงานที่มีฝีมือให้คงอยู่ การลาออกของพนักงาน การฝึกอบรมและให้ความรู้แก่พนักงาน การประสานงานภายในกิจการ ค่าตอบแทนและวิธีการจ่ายค่าตอบแทนที่จูงใจในการทำงาน

ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และรายงานการศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็มา และการดำเนินงานของหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของเครื่องปั้นดินเผาเกาะเกร็ด ที่ทำให้แตกต่างจากภาชนะเครื่องปั้นดินเผาทั่วไป ตลอดจนข้อมูลทางสถิติที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ

เพื่อให้ได้ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ อาทิเช่น แหล่งผลิต เทคโนโลยีการผลิต วิธีการผลิต แนวโน้มการผลิตการตลาดในอนาคต และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม จะนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (arithmetic mean) และความถี่ (frequency) ทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลให้เพื่อทราบถึงสภาพการดำเนินงาน ด้านต่างๆ ในปัจจุบันของกลุ่มวิสาหกิจเครื่องปั้นดินเผา โดยการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สำคัญ คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลที่เกี่ยวข้องการดำเนินงานกิจการ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีผลต่อการดำเนินงานของกิจการเครื่องปั้นดินเผา เป็นการศึกษาระดับความคิดเห็นของปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน ได้แก่ ปัจจัยด้านการตลาด การผลิต การจัดการและด้านการเงิน ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งระดับความคิดเห็นด้านต่างๆ ต่อการดำเนินงานออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้คือ

เห็นด้วยน้อยที่สุด	กำหนดให้เท่ากับ	1
เห็นด้วยน้อย	กำหนดให้เท่ากับ	2
เห็นด้วยปานกลาง	กำหนดให้เท่ากับ	3
เห็นด้วยมาก	กำหนดให้เท่ากับ	4
เห็นด้วยมากที่สุด	กำหนดให้เท่ากับ	5

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เมื่อทำการวิเคราะห์และหาค่าเฉลี่ย จะทำการแปลผลข้อมูลที่ได้โดยยึดหลักเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	น้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	มาก
คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงาน ศึกษาเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการตลาด การผลิต การเงิน และด้านการจัดการ โดยกำหนดความรุนแรงของปัญหาตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้คือ

รุนแรงน้อยที่สุด	กำหนดให้เท่ากับ	1
รุนแรงน้อย	กำหนดให้เท่ากับ	2
รุนแรงปานกลาง	กำหนดให้เท่ากับ	3
รุนแรงมาก	กำหนดให้เท่ากับ	4
รุนแรงมากที่สุด	กำหนดให้เท่ากับ	5

ผลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และการแปลความหมายของระดับความรุนแรงของปัญหา โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ คือ

คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	รุนแรงน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	รุนแรงน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	รุนแรงปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	รุนแรงมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	รุนแรงมากที่สุด